

På lag med foreldrene

*"Innvandrerforeldre er ikke vanskelige,
de prøver bare å være gode foreldre"*
Thomas A Prestø, Afrikan Youth

Et prosjekt i regi av
Oslo Kommune (BOU, Rådhuset)
med støtte fra IMDI (post 62)

Introduksjon

Osloskolen er en flerkulturell skole med elever som representerer over 125 språkgrupper. Nesten 1/3 av elevene har minoritetsspråklig bakgrunn.

"På mange måter er hemmeligheten med foreldre-skolesamarbeidet ikke noe mer enn selvfølgeligheter, men det er også det som er vanskelig"

Innhold

1. Bakgrunn for prosjektet
2. Utfordringer i hjem-skole samarbeid
3. Gode grep for hjem-skole samarbeid
4. Anbefalinger

Sammendrag

1. Det skjer mye spennende i Oslo-skolene med høy andel elever med innvandrerbakgrunn
2. Det finnes ikke én vidunderkur for hjem-skole samarbeid
3. Tre suksesskriterier er:
 - Ledelse og forankring
 - Relasjonsbygging og tillit
 - Kontinuitet

Bakgrunn for prosjektet

HVORFOR? Oslo kommune ønsker i større grad å involvere foreldre med minoritetsbakgrunn som samarbeidspartnere

HVORDAN? Prosjektet "PÅ LAG MED FORELDRENE" skal kartlegge metodikken til de aktørene som kan vise til gode grep mht dialog med innvandrerforeldre

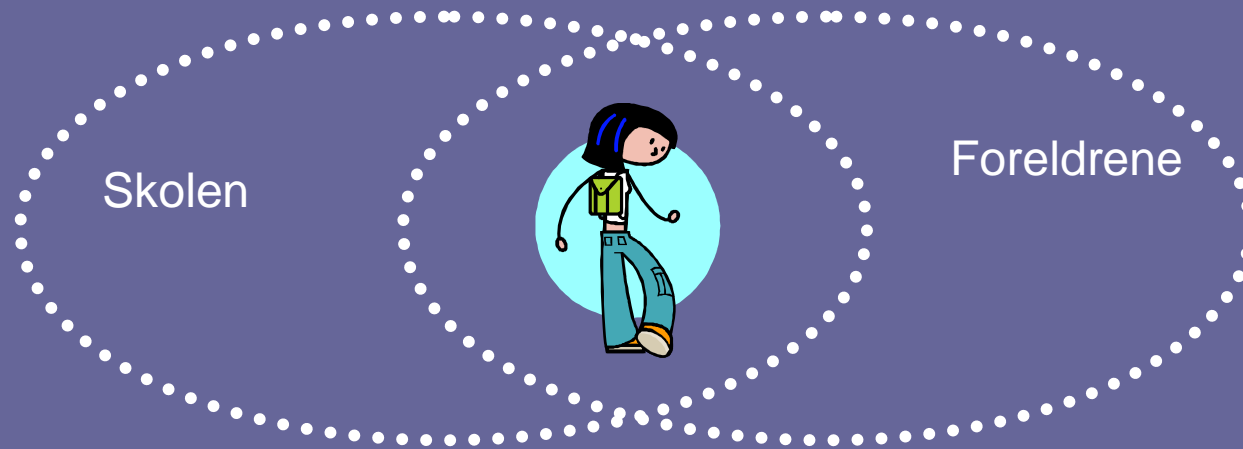
HVA? Resultatmål for prosjektet:

- En oversikt over de organisasjonene som kan vise til gode grep i dialogen med innvandrerforeldrene. Med "organisasjoner" menes det både *frivillige organisasjoner* og *relevante kommunale instanser*
- Metodikkene som er blitt tatt i bruk av aktørene. Hvordan har disse tilpasset sine tjenester overfor innvandreforeldrene? Hva er deres gode grep for foreldredialog?
- Hva har organisasjonene lært? Oversikt over suksesskriterier og fallgruver
- Anbefalinger for videre dialogarbeid med innvandrerforeldre

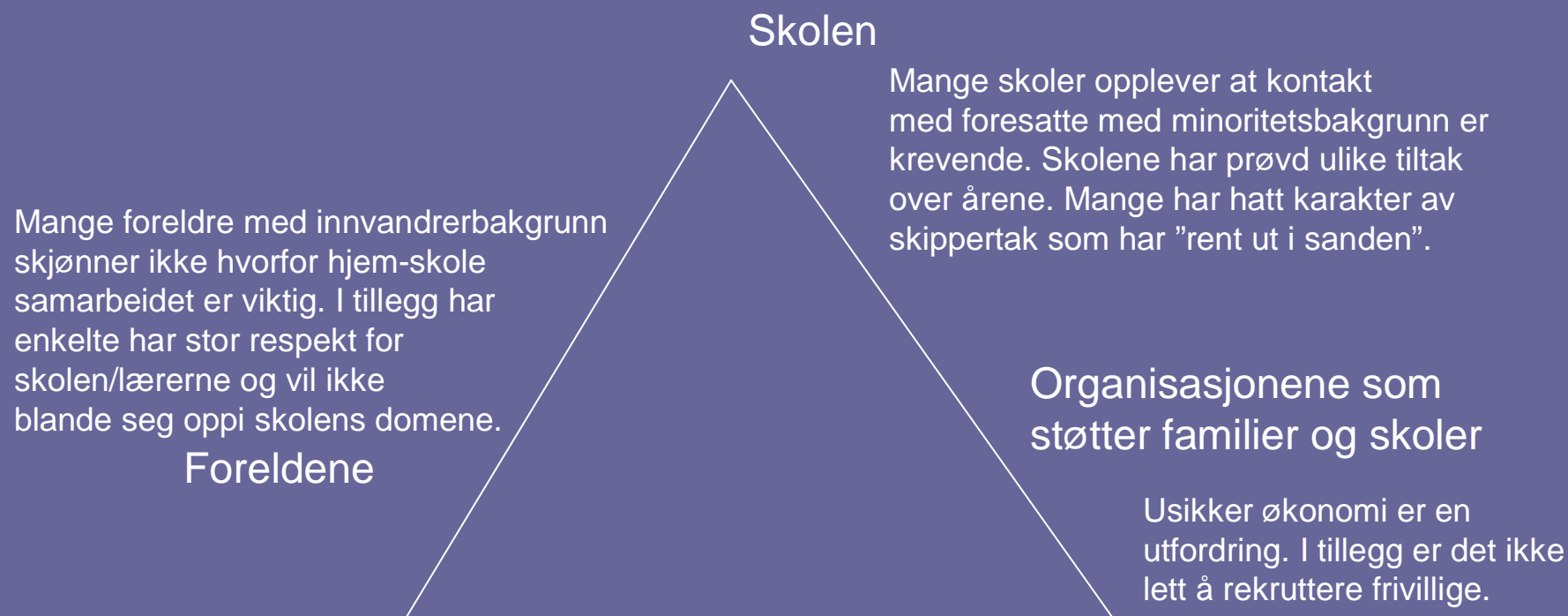
Metode

1. Gjennomgang av relevante dokumenter
2. Møter med utvalgte nøkkelpersoner
3. Intervjuer med
 - Skoler
 - Organisasjoner
 - Foreldre
4. Observasjon av FAU-møter og enkelte foreldre-skole aktiviteter
5. Dialog med forskere

Ulike forventninger hos skolen og foreldrene

Mange opplever hjem-skole samarbeidet som vanskelig

Sosio-økonomisk klasse er også en relevant faktor

- Liten sosio-økonomisk kapital kan gi seg utslag i
 - Transportproblemer
 - Kveldsjobbing/lange vakter
 - Store familier/aleneansvar for barna
 - Manglende interesse for skole og utdanning

Se også "Minoritetsspråklig ungdom i skolen" Anders Bakken, NOVA Rapport 15/03,

Det er ikke bare språk-, kultur- eller religionsforklaringer som er relevante

1. Rektorens rolle

"Vi driver ikke en skole i Hadeland. Vi befinner oss i Groruddalen!"

"Skolen har ansvar for å ta initiativ og for å tilrettelegge"

"Det er selvsagt mer jobb for lærerne. Vi må gå mange runder. Og dette kommer ikke til å gå over."

"Jeg ansetter folk som har gode pedagogiske evner, som har reist og som er språkmektige."

"Vi må drive holdningsskapende arbeid - også hos lærerne."

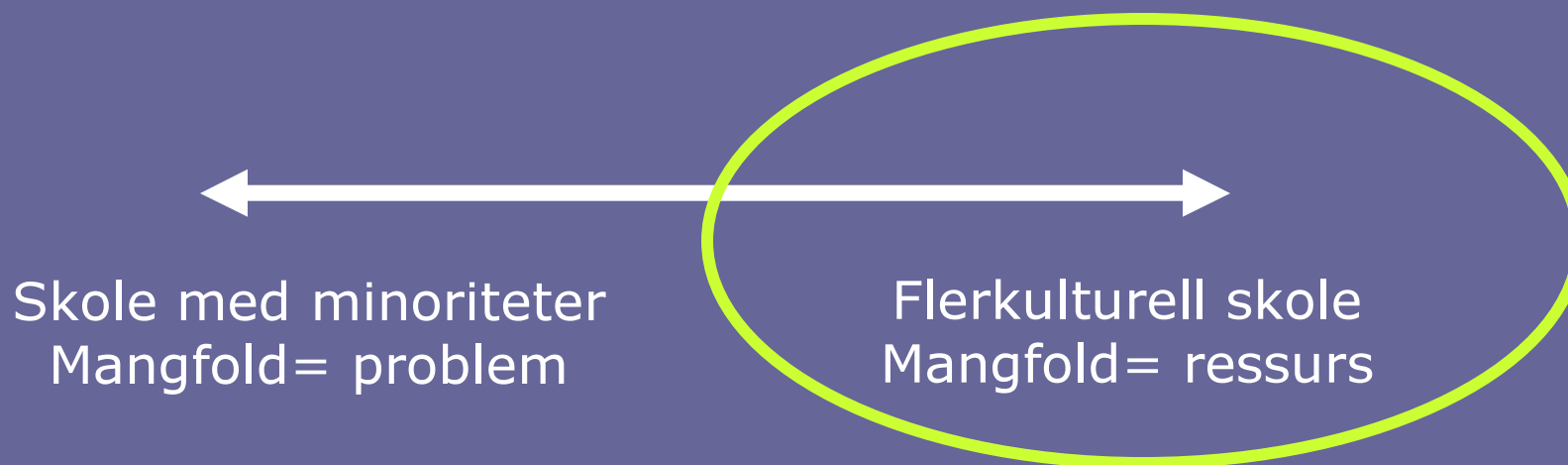
"Jeg ansetter ikke søkere som stiller spørsmål om andelen minoritetselever på skolen som sitt første spørsmål."

"Det er fritt skolevalg, også for lærerne."

Eksempel: Hvordan defineres utfordringen?

"Godt foreldresamarbeid er en utfordring for alle skoler"

Rektor Tor Helgesen, Tøyen skole

An Magritt Hauge (2004)

Rektorens holdning og problemdefinisjon
er avgjørende.
Rektor er lederen og viser skolen veien.

2. Strukturelle grep

Innhold og form på FAU-møtene

Hva er galt med FAU-møtene?

Hvorfor oppleves det som ikke det mest fristende forum for fremmøte?

Hvorfor unngår mange foreldrene disse møtene?

(Innvandrerforeldre kommer jo til de andre tilstelninger på skolen!)

*“Foreldre må føle seg inkludert...ja, kanskje til og med
“utvalgt”*

Bibliotekar Gry Berit Enger, Vahl skole

Eksempler

*Spør foreldrene til
førsteklassinger:
"Hvordan var din første
skoledag?
Hvilke ønsker har du mht ditt
barns skolegang?"*

Tidligere rektor Mette Gaarder, Lakkegateskole

- *Send påminnelse om foreldremøter i "lekseboken" og lignende*
- *Mindre foreldremøter eks. kun i baser*
- *Kombinere foreldremøter med familieaktiviteter*
 - Barn som opptrer*
 - Feiring av høytider*

Eksempler

Tøyen skole har oppfordret og bistått morsmåslærere til å få pedagogisk seminar for å kvalifisere dem til fullverdig lærerutdanning f.eks. ved å tilby økonomisk støtte.

- *Tilrettelegge slik at foreldrene blir bedre kjent med hverandre*
- *Tilrettelegge slik at lærerne og foreldrene blir bedre kjent*
- *Fast arbeidstid for lærerne (08.00-16.00) kan gi skolen større fleksibilitet*

Eksempler

Språkhomogene undergrupper i FAU organiseres. Disse forbereder seg i forkant av FAU-møter.

Stovner skole

- *Minst mulig én-veis informasjon. Minst mulig belærende holdning*
- *Aktiv samarbeid med innvandrerforeldre som snakker norsk*
- *Erkjenner behovet for barnepass ved foreldremøter: kan ha med de yngste barna, barnevaktordninger etc*

Strukturelle grep demonstrerer skolenes tilpasningsvilje og kreativitet

3. Kulturelle grep

"Foreldre-skole samarbeid handler ikke om teknikk, men om relasjoner.
Foreldrene må føle seg velkomne på skolen."

"Gode relasjoner er den beste inngangsporten til å ta opp vanskelige temaer"

EKSEMPEL

1. Utlån av skolens lokaler til aktiviteter etter skoletid kan gjør skolen til et hjerte i nærmiljøet. Eksempler på aktiviteter:

- Mødregrupper
- Trim for kvinner
- Folkedans
- Norsk-kurs
- Datakurs
- Felles bønn
- Morsmålsopplæring i egen regi
- Bryllup
- Koranskole

Kulturelle aktiviteter skaper flere kontaktflater
mellom skolen og hjemmet

3. Kulturelle grep (fort.)

EKSEMPEL

2. Rektor tar en veiledningsrolle for (unge, uerfarne) lærere

Noen lærere føler seg utilstrekkelige i møtet med innvandrerforeldre.

Dette skaper frustrasjon.

Lærerne trenger å bli trygget på hvordan håndtere usikkerheten.

4. Informasjonsarbeid

- Vurdere ordentlig hva foreldrene virkelig trenger å vite om
- Kartlegge hvilke foreldre som kan få skriftlig informasjon eller må ha muntlig informasjon
- Ringe dem som sier de ikke kan komme (bruk to-språklige lærerne)
- Ringe dem som sier de skal komme dagen før/samme dag
- Oversett informasjon (bruke FUGs maler, morsmåslærerne, andre foresatte)
- Innkalling til fedrene spesielt for å ta opp enkelte tema
- Ekstra informasjonstiltak for utvalgte familier f eks tilbud om hjemmebesøk eller et annet sted
- Gjennomgang av enkelte "stammebegreper" på forhånd (klassekontakt, FAU, ranselpost, kunnskapsløftet, base, mappe, lekseplan, ukeplan etc)
- Tenk gjennom hvem som skal stå som utsender av invitasjonene – rektor eller klasselæreren?
- Bruke f eks moskéen til å informere foreldre om leksehjelp

"Informasjon er alt som reduserer usikkerhet"

Eksempel

Utfordring: Hvordan få alle barna til å delta på leirskole?

Tilrettelegging fra skolen: Aktiv informasjon om temaer som mange foreldre er engstelige for (mat, sovearrangement, om morsmåslæreren skal være med m.m.)

“Informasjon er alt som reduserer usikkerhet. Det er ikke noe PROBLEM at du har en annen bakgrunn. Vi vil anstrenge oss for å gi deg fullstendig informasjon ut fra dine forutsetninger, slik at du skal slippe å stille unødvendige spørsmål”.

Jørn Lyhmann, fagkonsulent, Bydel Grünerløkka, Enhet for mangfold og integrering

5. Fokus på annerledesheten

Foresatte med innvandrerbakgrunn har andre behov

EKSEMPLER

1. Barnevakt
2. Tolk og lignende
3. Møtestørrelse-, innhold- og form
4. Skriftlig/muntlig informasjon. Hjemmebesøk
5. Kontakt med for eksempel moské/kirke for å spre informasjon
6. Bruk av skolens lokaler etter skoletid for å skape kontakt med foreldrene

6. Fokus på foreldrerollen

Foreldrerollen, ikke etnisitet og lignende, er i sentrum for hjem-skole samarbeidet

EKSEMPLER

1. Avtaler utviklingssamtaler (uten barn) allerede på besøksdagen før sommerferien før 1. skoledag
2. Foreldrekurs i regi av skolen/organisasjonene
3. "Foreldrekontrakter" som forplikter foreldrene til kontakt med skolen og "skolegaranti" som å gjøre sin beste for barna
4. Foreldregrupper - Alle foreldre kan velge hvilken gruppe de vil tilhøre (NB kan ikke velge å la være)
5. Foreldrekurs på førskoledager om hva barn skal øve på før de begynner på skolen. Mødre slår seg sammen og tolker for hverandre

Eksempel

Konferansetime forberedes av elever sammen med foreldre. De kan velge tema selv, men trivsel og faglig utvikling må omtales. På denne måten, kommer de til godt forberedt til konferansetimen. Skjemaer er blitt utarbeidet til bruk på alle trinn.

Lambertserter skole

7. Organisasjoner som støtter familier og skoler

1. Afrikan Youth,
2. Somaliske foreldre i Alna bydel
3. X-ray
4. Somalisk studentforening
5. Tamilsk ressurs- og veiledningscenter
6. Oslo Kultur- og Utdanningsforening
7. Overseas Women's Network Norway (OWNN)
8. Oslo røde kors
9. Dragen Juniorklubb
10. Foreldreutvalget i grunnskolen (FUG)

- Ofte lavterskel og gratis tjenestetilbud
- Ofte et sted hvor brukerne har stor grad av medvirkning
- Leksehjelpsgruppe, kvinnenettverk, foreldrenettverk, ungdomstilbud, kulturforening, idretts- og fritidsklubb

NB Også innvandrersorganisasjonene kan ha problemer med å nå foreldrene

Eksempel

Overseas Women's Network Norway (OWNN) og Oslo Sportsklubb arrangerte en vellykket 4-dagers tur til Valdres med 30 kvinner og barn. "Leirskoleprogrammet" økte forståelsen for konseptet hos foreldrene

Eksempel

Leksehjelpslæreren tilbyr å delta på konferansetimen/foreldremøtet sammen med foreldrene til barna.

På denne måten, kan leksehjelpslæreren fungere som en bro mellom skolen og hjemmet og hjelpe barna enda bedre.

Oslo Kultur- og Utdanningsforening (OKUF)

Organisasjonenes potensial

"Hva er foreldrene opptatt av?
Hvem er det som legger premissene for møtet?"

Gunn Øvergård, Dragen Juniorklubb

- Organisasjoner har et potensial for å spille en større rolle som mellomledd i hjem-skole samarbeidet
- Mye tillit og gode relasjoner til foreldrene
- Kan f eks engasjeres enda mer mht informasjon til foreldrene om den norske skolen, ulike foreldrekurs, forebygging av ungdomskriminalitet etc)

Suksesskriterier

- Medvirkning, likeverd og tillit
- Gjensidig respekt
- Konkrete tiltak
- Kontinuitet, et langtidsperspektiv
- Kreativitet
- Fleksibilitet

Fallgruver er det motsatte

Dessverre er mange gode tiltak personavhengige

"De ser nok på meg som halv-muslim! Dette er en livstil, ikke en 9-4 jobb!"

Et viktig suksesskriterium er institusjonalisering av gode tiltak slik at skolen ikke er avhengige av enkelte ildsjeler.

Gode rutiner må knyttes opp til funksjoner, ikke personer.

Tiden hjelper

“Ikke nødvendig nå med rene kvinnemøter. Kanskje bortsett fra for somalierne...”

“Mange av dagens foreldre på skole vår var en gang selv elever her...”

Sammendrag

Tre suksesskriterier er

- Ledelse og forankring
 - Få foreldre til å føle seg velkomne. Gi alle parter trygghet nok til å takle det som kan oppleves som ubehagelig. Ikke skyld på det som trigger ubehagsfølelsen (innvandreforeldrene)
- Relasjonsbygging og tillit
 - Kanskje viktigere enn tiltak?
- Kontinuitet
 - Rutiner, systemer, oppgaver knyttet til funksjoner slik at skolen ikke bare baserer seg på idealistiske ildsjeler og skippertak

Forslag til videre arbeid

Fortsatt støtte og videreutvikling av Foreldreutvalget for grunnskolens (FUG) arbeid med minoritetsspråklige foreldre.

Videreutvikle Minoritetsspråklige Ressursnettverk (MIR).

Fortsatt støtte og videreutvikling av Kommunalt Foreldreutvalgs (KFU) arbeid med minoritetsspråklige foreldre

Foreldre

Skoler

Frivillige organisasjoner som støtter familier og skoler

Mellommansrollen bør videreutvikles f eks gjennom et prosjekt med utvalgte organisasjoner, foreldre og skoler

Forslag til videre arbeid

- Prosjekt: ledelse og forankring som nøkkel i hjem-skole samarbeid
(målgruppe: rektorer)
- Prosjekt: "leirskoleturer" for flere innvandrerorganisasjoner, inkl. moskéer, sammen med Oslo Sportsklubb og lignende.
(målgruppe: foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn)
- Prosjekt: Kobling mellom leksehjelp og foreldremøter/konferansetimer jfr Oslo Kultur- og Utdanningsforening (målgruppe: leksehjelpsgrupper og skoler)

Takk for meg!

LONG LITT WOON

MOBILE: +47 4827 0107

EMAIL: WOON@LONG.NO

Sjekk dette!

- www.foreldrenettet.no
- "Broer mellom hjem og skole. Håndbok om samarbeid mellom minoritetsspråklige foreldre og skolen" (FUG, 2005)
- Spillet "SAMSPILL" fra Foreldreutvalget i grunnskolen (FUG)

Oversikt over kontakter

Skolene

1. Tøyen
2. Vahl
3. Skjønnehaug
4. Lambertseter
5. Gran
6. Stovner
7. Lakkegata
8. Bryn

Organisasjonene

1. Afrikan Youth,
2. Somaliske foreldre i Alna bydel
3. X-ray
4. Somalisk studentforening
5. Tamilsk Ressurs- og Veiledningscenter
6. Oslo Kultur- og utdanningsforening
7. Overseas Women's Network Norway (OWNN)
8. Oslo Røde Kors
9. Dragen Juniorklubb
10. Foreldreutvalget for grunnskolen